

Ифрод ҳажи | Фикҳ дарслари (357-дарс)

19:00 / 11.12.2025 595

??????? ??????????????: ????????????? ??????? ??????????

????????? ?????????????????? ??? ?????????????????? ??????????

?????? ?????????? ?????????? ?????? ?????????????? ?????????:

????????????? ?????????????????? ?????????????????? ?????????????? ???

????????? ?????? ?????????????????? ??????? ???????????????

????????????????????? ?????? ?????????????????????? ??? ?????????? ??????.

????? ?????????? ?????????? ?????????? ?????? ?????????

????????? ?????????????.

Ифрод ҳаж қилувчи:

«Аллоҳумма инний урийдул ҳажжа фа йассирҳу лий ва тақоббалҳу минний», дейди. Сўнгра ҳажни ният қилиб талбия айтишни бошлайди:

«Лаббайкаллоҳумма лаббайк, лаббайка лаа шарийка лака лаббайк. Иннал ҳамда ван-неъмат лака вал-мулк лаа шарийка лак».

Бундан кам қилмайди, агар зиёда қилса, жоиз ва эҳромга киради.

Ифрод ҳажи – ҳажнинг ўзинигина ният қилиб эҳром боғлаш.

Энди «Мухтасари Виқоя»да келган матнларни шарҳлашга ўтайлик.

«Аллоҳумма инний урийдул ҳажжа фа йассирҳу лий ва тақоббалҳу минний».

Яъни «Аллоҳим, мен ҳаж қилишни ирода қилмоқдаман, уни менга осон этгин ва қабул айлагин», дейди.

Сўнгра ҳажни ният қилиб талбия айтишни бошлайди:

«Лаббайкаллоҳумма лаббайк, лаббайка лаа шарийка лака лаббайк. Иннал ҳамда ван-неъмат лака вал-мулк лаа шарийка лак».

Яъни: «Лаббай Сенга, ё Аллоҳ, лаббай! Лаббай Сенга, Сенинг шеригинг йўқ, лаббай Сенга! Албатта, мақтов, неъмат ва подшоҳлик Сенга хос. Сенинг шеригинг йўқ».

Эҳром ман қиладиган нарсалар

?????????? ?????????? ??????????????
???????????????? ?????????? ??????? ?????????????
???????????????????? ????????????? ??????????????????
????????????? ?????????????????????? ????????????? ??????????????
???????????? ????????????????? ????????????????? ?????????????
???????????? ????????????????????? ?????????????????????
???????????????? ?????????????? ????????????????? ?????????????
???????????????? ?????????????? ????????????????? ?????????????
???????????????? ?????????????? ????????????????? ?????????????????
????????????????????????? ?????????????? ?????????? ?????????? ??????????????.

Бу ила эҳромга кирган бўлади ва у шаҳвоний иш, фисқ ва жанжал ҳамда қуруқлик ов ҳайвонларини ўлдиришдан, уларни овчига ишора ила кўрсатишдан ва йўллаб қўйишдан, хушбўй нарса истеъмол қилишдан, тирноқ олишдан, юз ва бошни тўсишдан, боши ва соқолини хитмий ила ювишдан, соқолни қисқартиришдан, соч ва бадандаги тукларни олдиришдан, тикилган нарса, салла ва хушбўй нарса ила бўялган кийим кийишдан сақланиши шарт. Аммо мазкур хушбўй нарсани ювиб ташлаб, изор ёки ридо қилса бўлади.

Худди намозни ният қилиб такбири таҳрима айтган кишига намоздан бошқа нарса ҳаром бўлгани каби эҳром боғлаб, ҳаж ёки умрани ният қилган одам учун ҳам маълум нарсаларни қилиш ҳаром бўлиб қолади. Улар қуйидагилардан иборат:

1. Шаҳвоний иш.

Аёлига яқинлик қилиш ва шу ишга олиб боровчи амаллар. Яъни ўпиш, қучоқлаш, шунга тааллуқли гапларни гапириш.

2. Фисқ.

Аллоҳ таолонинг тоатидан чиқиш, гуноҳ ишларни қилиш.

3. Жанжал.

Шериклар, ходимлар ва бошқалар билан талашиб-тортишиш, жанжаллашиш ва шунга оид ишлар.

Ушбу ишлар Қуръони Каримнинг

فِي جِدَالٍ وَلَا فُسُوقٍ وَلَا رَفَثٍ فَلَا الْحَجَّ فِيهِمْ فَرَضَ فَمَنْ

الْحَجَّ

«Кимки уларда ўзига ҳажни фарз қилса, ҳажда шаҳвоний нарсалар, фисқ ва жанжал йўқдир», деган оятига биноан ман этилгандир (Бақара сураси, 197-оят).

4. Қуруқлик ов ҳайвонларини ўлдириш, уларни овчига ишора ила кўрсатиш ва йўллаб қўйиш.

Аллоҳ таоло:

وَحُرْمٌ وَلِلسَّيَّارَةِ لَكُمْ مَتَاعٌ وَطَعَامُهُ، الْبَحْرِ صَيْدٌ لَكُمْ أُحِلَّ

إِلَيْهِ الَّذِي - اللَّهُ وَأَتَّقُوا حُرْمًا دُمْتُمْ مَا الْبَرِّ صَيْدٌ عَلَيْكُمْ

تُحْشَرُونَ ٩٦

«Денгиз ови ва унинг таоми сиз ва йўловчилар баҳраманд бўлишингиз учун сизга ҳалол қилинди. Модомики, эҳромда экансиз, сизга қуруқлик ови ҳаром қилинди. Ҳузурида тўпланадиганингиз Аллоҳга тақво қилинг», деган (Моида сураси, 96-оят).

????? ?????????????????? ?????????????????? ??????????????????

????? ?????? ??????????????: ?????????????? ??????????? ???

????????? ?????????? ?????????????????? ?????????????? ??????????????????

????????? ?????????????????? ??????: ?????????????? ???????????

????????? ?????????????????? ?????????????? ??????????????????

????????? ?????????????? ??????? ???????????

????????????? ?????????????? ???????

????????????? ?????????????? ?????? ??????????????

????????????????? ?????????????? ??????? ??????????????

??????: ?????????? ?????? ??????? ?????????????? ???????

????? ?????????? ?????????????? ??????????: «?????????????

??????? ?????????? ?????? ?????????? ?????????????? ??????

????????? ??????????????» ??????????: ?????? ??????:

«????????? ??? ??????? ?????? ??????????».

Имом Бухорий, Муслим ва бошқалар Абу Қатода розияллоху анҳудан келтирган ривоятда қуйидагилар айтилади:

«Улар юришлардан бирида эдилар. Баъзилари эҳром боғлаган, баъзилари эҳром боғламаган эдилар. Бир ёввойи эшакни (қулонни) кўрдим. Отимни миниб, найзамни қўлимга олдим. Улардан ёрдам сўраган эдим, ёрдам беришдан бош тортдилар. Улардан бирининг қамчисини суғуриб олдим-да, эшакнинг устига бостириб бордим. Бас, уни овладим. Улар ундан едилар ва қилганларидан қўрқдилар. Кейин Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан у ҳақда сўралди. Шунда у зот:

«Сизлардан бирортангиз унга ҳамла қилишни буюрдими ёки ишора қилдими?» дедилар.

«Йўқ», дейишди.

«Унда қолган гўштни ҳам тановул қилаверинглар», дедилар».

5. Хушбўй нарса истеъмол қилиш.

Шунингдек, мой суртиш, хино қўйиш, хушбўй совунлардан фойдаланиш, райҳон ва меваларни ҳидлаш ҳам ман қилинган.

???? ?????? ?????? ?????? ?????? ????????????? ??????:

????? ?????? ?????? ????????????? ?????? ??????

????????? ?????????? ??????????: ????? ????????????? ???

????????? ?????????? ??????: «???????????? ?????????????».

????????? ?????????????????????? ?????????? ??????????.

Ибн Умар розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Бир одам Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳузурларига келиб:

«Ҳожи қандай одам?» деди.

«Сочи тўзиган, хушбўй ишлатмаган», дедилар».

Термизий ва Ибн Можа ривоят қилишган.

6. Тирноқ олиш.

Аллоҳ таоло:

تَفَثَهُمْ لِيَقْضُوا ثُمَّ

«Сўнгра ўзларидаги кирларни кетказсинлар...» деган (Ҳаж сураси, 29-оят).

Қурбонлик қилиб бўлганидан кейин ҳожига эҳромдан чиқишга рухсат бўлади. Шунда унинг учун эҳром вақтида мумкин бўлмаган соч олдириш ёки қисқартиришга, қўлтиқ остидаги ва бошқа жойлардаги тукларни, тирноқларни олишга изн берилади.

«...ўзларидаги кирларни кетказсинлар...» дейишдан мақсад шу.

7. Юз ва бошни тўсиш.

???? ?????????? ??????? ?????? ?????????? ??????????:

????? ?????????????????? ?????????????? ?????? ???????????

????? ?????????? ??????? ?????????? ?????? ???????????

????????????? ?????????????????? ?????????? ?????????????? ??????????

????????????? ?????????????????? ?????????????????? ?????? ??????????????

?????? ?????????????????? ?????????? ??????????????????

?????????????????. ?????????? ??????? ?????????? ??????????

?????????.

Оиша розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Отлиқлар бизнинг олдимиздан ўтарди. Биз эса Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга эҳромда эдик. Қачон улар тўғримизга келганларида биримиз жилбобини бошидан юзига тушириб оларди. Улар биздан ўтиб кетганларида уни очардик».

Абу Довуд ва Ибн Можа ривоят қилишган.

8. Боши ва соқолини хитмий ила ювиш.

«Хитмий» наботот бўлиб, у бош ва соқолни ювишда ишлатилган. У билан соч ёки соқол ювилса, улардаги жонзотларни ўлдирган. Шунинг учун эҳромдаги одам хитмий ила бошини ювиши ман қилинган. Лекин эҳромдаги одам хушбўй бўлмаган совун ва шунга ўхшаш жонзотларни ўлдирмайдиган нарсалар билан бошини ёки соқолини ювиши жоиз.

9. Соқолни қисқартириш ва соч олдириш.

Аллоҳ таоло:

وَلَا أَهْدِي مَنْ أَسْتَيْسَرَ فَمَا أَحْصَرْتُمْ فَإِنَّ لِلَّهِ وَالْعُمَرَةَ الْحَجَّ وَأَتَمُّوْا

مَحَلَّهُ، أَهْدِي بِبَلْعٍ حَتَّى رَأَوْكُمْ تَحْلِقُوْا

«Ҳаж ва умрани Аллоҳ учун тугал адо этинг. Агар ушланиб қолсангиз, муяссар бўлган ҳадий (вожиб). Ҳадий ўз жойига етмагунча сочингизни олдирманг», деган (Бақара сураси, 196-оят).

Соқолни қисқартириш ёки сочни олдириш ҳам шу ҳукмга киради.

10. Тикилган нарса, салла ва хушбўй нарса ила бўялган кийим кийиш.

???? ?????? ??????? ??????? ?????? ?????????????? ??????:

????? ?????????? ??????: ??? ?????????? ??????? ???

????????? ??????????????? ?????? ?????????????????? ??????

????????? ?????? r: «??? ?????????? ?????????????? ??????

????????????????? ?????? ?????????????????????????????? ??????

????????????????????? ?????? ?????????????????? ??????? ??????? ???

????????? ?????????????????? ?????????????????? ??????????????

????????????????????????????? ?????????????? ?????? ??????????????????????

?????? ?????????????????? ?????? ?????????????????? ?????????? ??????????

????????????????????????? ?????? ??????????» . ?????????? ?????????????????.

Ибн Умар розияллоху анҳумодан ривоят қилинади:

«Бир киши:

«Эй Аллоҳнинг Расули! Эҳромдаги киши қайси кийимларни кияди?» деди.

«Кўйлаклар, саллалар, шалворлар, кулоҳлар, махсиларни киймайди. Илло, биров кийгани шиппак топмаса, махси кийиб, ошиғидан пастидан кесиб олсин. Заъфарон ва варс теккан кийимларни кийманглар», дедилар».

Бешовлари ривоят қилишган.

Умуман олганда, эркак киши эҳромга кирганда тикилган нарсa кийиши мутлақо мумкин эмас.

Заъфарон – сариқ рангли ўсимлик бўлиб, у кўпроқ хушбўй нарсa сифатида кийимларга суртилган. «Варс» ҳам Яманда ўсадиган сарғиш қизил ўсимлик бўлиб, хушбўй нарсa сифатида ишлатилган. Ҳаж ва умра қилувчи шахс эҳром кийимига бу икки нарсани суртиши мумкин эмас.

Эҳромдаги эркак кишининг оёқларининг ошиғи ва уст қисми очиқ бўлиши лозим. Шунинг учун шиппаги йўқ одам махси кийишга мажбур бўлса, унинг ошиғидан устини кесиб ташлаши тайинланмоқда.

«Кифоя» китобининг иккинчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.